

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҒЫЛЫМ ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ БІЛІМ МИНИСТРЛІГІ
КЕАҚ «АХМЕТ БАЙТҰРСЫНҰЛЫ АТЫНДАҒЫ ҚОСТАНАЙ Өңірлік университеті»
Өмірзақ Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институты
Педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасы
Қостанай облысы әкімдігінің білім басқармасы
«Ыбырай Алтынсариннің Қостанай облыстық мемориалдық музейі» КММ

АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ

БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ
ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР

халықаралық ғылыми-тәжірибелік
конференция материалдары

АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ

ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ
В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ

материалы международной
научно-практической конференции

Қостанай қ., 2026 ж.
г. Қостанай, 2026 г.

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ / РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

Қуанышбаев Сеитбек Бекенович, география ғылымдарының докторы, доцент, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің Басқарма Төрағасы-Ректоры, Қазақстан; **Наурызбаева Эльмира Кенжеғалиқызы**, тарих ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессоры, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің академиялық мәселелер жөніндегі проректоры; **Жарлығасов Женис Бахытбекович**, ауыл шаруашылығы ғылымдарының кандидаты, қауымдастырылған профессор, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің зерттеулер, инновация және цифрландыру жөніндегі проректоры; **Бережнова Елена Викторовна**, педагогика ғылымдарының докторы, Ресей Сыртқы істер министрлігінің Мәскеу мемлекеттік Халықаралық қатынастар институтының (университет) профессоры; **Есіркепова Кенжегүл Қабылғазықызы**, филология ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық институтының директоры; **Ибраева Айман Елемановна**, Қостанай облысы әкімдігінің Білім басқару басшысы; **Калимжанова Роза Лаиковна**, PhD докторы, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының меңгерушісі; **Утегенова Бибикуль Мазановна**, педагогика ғылымдарының кандидаты, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Смаглий Татьяна Ивановна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің, педагогика ғылымдарының кандидаты; педагогика, психология және арнайы білім беру кафедрасының қауымдастырылған профессоры; **Жетписбаева Айсылу Айратовна**, Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университетінің ҮІ. Алтынсарин атындағы әдістемелік кабинетінің меңгерушісі.

«Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер»:
Б 94 Халықаралық ғылыми-тәжірибелік конференция материалдары: 13 ақпандағы 2026 жылдың – Қостанай: Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026. – 2418 б. = Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения: Материалы международной научно-практической конференции: 13 февраля 2026 года. – Костанай: Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026. – 2418 с.

ISBN 978-601-356-659-7

Жинақта «Білім беру тәжірибесіндегі технологиялар мен инновациялар: жаңа қиындықтар мен тиімді шешімдер» атты Алтынсарин оқулары Халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары бар. Бұл конференциялар «Адал Азамат» ұлттық бағдарламасын іске асырудың жалпы бағыттары мен үрдістерін анықтайды, соның ішінде жас ұрпақты тәрбиелеу мен оқытудың құндылық аспектілері, жаһандық контексте ұлттық білім беру нұсқауларын қайта қарастыру және жаңартудың озық тәжірибелерін көрсету, жас ұрпақта азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды дамытудың ғылыми-әдістемелік негіздемесі және жасанды интеллекті заманауи білім беру процесіне жүйелі түрде енгізудің инклюзивті тәжірибелері мен әдіснамасының қысқаша мазмұны.

Конференция материалдарында ҮІ. Алтынсариннің педагогикалық мұрасының білім берудің құндылықтық мағыналары бойынша заманауи нұсқаулар контекстіндегі өзектілігі, оқыту мен тәрбиелеудің аксиологиялық аспектілерінің ғылыми негіздері, сондай-ақ мұғалімдердің ұлттық білім берудегі заманауи қиындықтарға дайындығы мәселелері және мұғалімдердің цифрлық ресурстарды пайдалана отырып, инновациялық қызметке педагогикалық құзырлығы талқыланады.

Бұл жинақтағы материалдар ғалымдар, университеттер мен колледждер профессорлары, мектеп және мектепке дейінгі мекемелер мұғалімдері, білім беру саласындағы психологтары, магистранттар мен студенттер үшін қызықты болуы мүмкін.

В сборнике содержатся материалы Международной научно-практической конференции Алтынсаринские чтения «Технологии и инновации в образовательной практике: новые вызовы и эффективные решения», определяющие общие направления и тенденции внедрения национальной программы «Адал азамат», такие, как ценностные аспекты воспитания и образования молодого поколения, демонстрация лучших практик по переосмыслению и актуализации национальных ориентиров образования в глобальном контексте, научно-методическое обоснование формирования гражданской идентичности и патриотических ценностей обучающихся, обобщение инклюзивных практик и методологии системной интеграции искусственного интеллекта в современный образовательный процесс.

Материалы Конференции посвящены обсуждению актуальности педагогического наследия ҮІ. Алтынсарина в контексте современных ориентиров ценностных смыслов воспитания, научных основ аксиологических аспектов обучения и воспитания, а также вопросы готовности педагогов к современным вызовам в отечественном образовании, к инновационной деятельности с использованием цифровых ресурсов. Материалы данного сборника могут быть интересны ученым, преподавателям вузов и колледжей, учителям школ и воспитателям дошкольных учреждений, педагогам-психологам, магистрантам и студентам.

ISBN 978-601-356-659-7

9 786013 566597

УДК 37.013.75:371.3
ББК 74.04+74.202

© Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай өңірлік университеті, 2026
© Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы, 2026

Уәлихановтың ғылыми көзқарастары жас ұрпақты ұлттық құндылықтарды құрметтейтін, қоғамға жауапты азамат ретінде қалыптастыруға мүмкіндік береді. Бұл үдерісте қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімінің жүйелі, мақсатты жұмысы шешуші рөл атқарады. Қазақ ағартушыларының идеяларын мектеп тәжірибесінде тиімді қолдану жастардың азаматтық сана–сезімін қалыптастыруда нақты әрі тұрақты нәтижелер береді.

Әдебиеттер тізімі:

1. Қалиев, С.Жарықбаев, Қ. Қазақ тәлім–тәрбиесі тарихы. – Алматы: Білім, 2019. – 39 б.
2. Нұртазина, Н. Ұлттық тәрбие негіздері. – Астана: Фолиант, 2020. – 52 б.
3. Алтынсарин, Ы. Таңдамалы шығармалар. – Алматы: Рауан, 2017. – 45 б.
4. Абай Құнанбайұлы. Қара сөздер. – Алматы: Атамұра, 2020. – 96 б.
5. Уәлиханов, Ш. Таңдамалы еңбектер. – Алматы: Ғылым, 2018. – 82 б.
6. Әбдіғапбарова, Ұ. Азаматтық тәрбие теориясы мен әдістемесі. – Алматы: Қазақ университеті, 2021. – 41 б.

ӨОЖ 37.025

ЫБЫРАЙ АЛТЫНСАРИННИҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ИДЕЯЛАРЫ КОНТЕКСТІНДЕГІ ЗАМАНАУИ ОҚУШЫНЫҢ ҚҰНДЫЛЫҚТАР ЖҮЙЕСІН ҚАЛЫПТАСТЫРУ

Кайырбекова Меруерт Кадырхановна,
қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі,
Қостанай облысы әкімдігі білім басқармасының
«Қостанай қаласы білім бөлімінің С.Мәуленов атындағы гимназиясы» КММ,
Қостанай қ., Қазақстан

Аңдатпа

Мақалада қазақ ағартушысы Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық идеяларының заманауи білім беру кеңістігіндегі өзектілігі қарастырылады. Ұлы ұстаздың еңбектеріндегі адамгершілік, еңбекқорлық, білімге құштарлық және отансүйгіштік қағидаларын негізге ала отырып, бүгінгі мектеп оқушысының құндылықтар жүйесін қалыптастыру мәселелерін талдайды. Зерттеу барысында Алтынсариннің «Кел, балалар, оқылық!» ұраны мен оның дидактикалық принциптерінің «Жалпыадамзаттық құндылықтар» контекстіндегі сабақтастығы айқындалады.

Түйінді сөздер: педагогикалық идеялар; құндылықтар жүйесі; ұлттық тәрбие; сабақтастық; еңбек тәрбиесі

Аннотация

В статье рассматривается актуальность педагогических идей казахского просветителя Ыбырая Алтынсарина в современном образовательном пространстве. Опираясь на принципы нравственности, трудолюбия, стремления к знаниям и патриотизма, отражённые в трудах великого педагога, анализируются проблемы формирования системы ценностей современного школьника. В ходе исследования раскрывается преемственность лозунга Алтынсарина «Кел, балалар, оқылық!» и его дидактических принципов в контексте «общечеловеческих ценностей».

Ключевые слова: педагогические идеи; система ценностей; национальное воспитание; преемственность; трудовое воспитание.

Abstract

The article examines the relevance of the pedagogical ideas of the Kazakh enlightener Ybyrai Altynsarin in the modern educational space. Drawing on the principles of morality, diligence, a стремление to knowledge, and patriotism reflected in the works of the great educator, the study analyzes the issues of

forming the value system of the contemporary school student. The research reveals the continuity of Altynsarin's slogan "Kel, balalar, oqylyq!" and his didactic principles within the context of universal human values.

Key words: pedagogical ideas; value system; national education; continuity; labor education.

Қазіргі жаһандану дәуірінде білім беру жүйесінің алдында тұрған басты міндет – тек білімді ғана емес, сонымен бірге рухани құндылықтары қалыптасқан, ұлттық болмысын сақтаған тұлға тәрбиелеу. Бұл орайда қазақ ағартушылық педагогикасының негізін салушы Ыбырай Алтынсариннің мұрасы өзінің өзектілігін еш жоғалтқан емес. Оның «Кел, балалар, оқылық!» деген ұраны бүгінде «өмір бойы білім алу» тұжырымдамасымен үндесіп, жаңа мазмұнға ие болуда.

Алтынсарин педагогикасының өзегі – адамгершілік пен еңбекқорлық. Ұлы ұстаз баланы оқытып қана қоймай, оны қоғамға пайдалы, еңбекке бейім азамат етіп шығаруды көздеді. Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық концепциясы тек теориялық біліммен шектелмей, оны практикалық дағдылармен ұштастыруды көздейді. Бүгінгі таңда әлемдік білім беру кеңістігінде ерекше мән беріліп отырған «функционалдық сауаттылық» ұғымы – кезінде Ыбырай негізін қалаған «алған білімді іске асыру» принципінің заманауи көрінісі. Ағартушының қолөнер мен ауыл шаруашылығы мектептерін ашуға күш салуы – оның өз заманынан озып кеткенін, кәсіби бағдар берудің маңыздылығын сол кездің өзінде–ақ терең түсінгенін көрсетеді. Бұл ұстаным қазіргі жастардың бәсекеге қабілетті болуы үшін қажетті сыни ойлау, мәселені шешу және бейімделгіштік қабілеттерін дамытумен тікелей байланысты. Сонымен қатар, ұлы ұстаздың мұрасындағы ана тіліне деген құрмет пен ұлттық тәрбие мәселесі жаһанданудың жұтылып кетпеу тетігі ретінде қарастырылуы тиіс. Ол оқулықтарды қазақ баласының психологиясына, тұрмыс–салтына жақын тілде жазу арқылы білімнің санаға тез әрі терең орнығуын қамтамасыз етті. Алтынсариннің «таза бұлақ» идеясы – бүгінгі ақпараттық тасқын кезіндегі жастардың медиасауаттылығы мен рухани тазалығының символы іспеттес. Сондықтан, Ыбырай салған сара жол тек өткеннің белгісі емес, ол – ұлттық кодты сақтай отырып, технологиялық дамыған болашаққа жетелейтін негізгі бағдаршам. Оның еңбектеріндегі парасаттылық, жауапкершілік және ұлтжандылық қасиеттері – цифрлық дәуірдің тұлғасына қажетті ең басты құндылықтар.

Ыбырай идеяларында білім – абстрактілі ұғым емес, нақты нәтижеге бағытталған құрал. Ыбырай Алтынсарин «тек білу» мен «істей алудың» арасындағы алшақтықты жоюды мақсат етті. Ол білімді тек ақпарат ретінде емес, әлеуметтік құзыреттілік ретінде қарастырды. Ол оқушының алған білімі оның күнделікті өміріне, үй шаруашылығына немесе болашақ кәсібіне тікелей әсер етуі тиіс деп санады. Бұл бүгінгі «Контекстік оқыту» әдісімен үндеседі, мұнда математика немесе жаратылыстану заңдылықтары дерексіз формула ретінде емес, нақты өмірлік есептер арқылы оқытылады. Ұстаздың мектеп жанынан қолөнер шеберханаларын, ауыл шаруашылығы фермаларын ашуы – қазіргі «Жобалық оқыту» моделінің алғашқы үлгісі. Оқушылар білімді өнім жасау немесе мәселе шешу барысында меңгерді. Ыбырай Алтынсариннің дидактикалық ұстанымдары заманауи soft skills концепциясының негізі болып табылатын тұлғалық қасиеттерді дамытуға бағытталған. Біріншіден, Алтынсариннің коммуникативті дағдыларға мән беруі оның хрестоматиясындағы диалогқа негізделген әңгімелерінен анық көрінеді. Ол баланы тыңдай білуге, ойын анық жеткізуге және өзгелермен сыйластықта болуға баулыды. Екіншіден, сыни ойлау дағдысы ұстаздың «сезімді ояту» принципімен ұштасады. Оқушы ақпаратты құр жаттамай, оның ақ–қарасын ажыратып, өмірде қолдана білуі

тиіс. Үшіншіден, Алтынсарин насихаттаған ынтымақтастық идеясы «бірлесіп білім алу» және «қоғамға пайда тигізу» ұғымдарымен сабақтасады. Бұл бүгінгі топтық жұмыс пен командалық жобалардың мазмұнына толық сай келеді. Оның «өмірмен байланыс» принципі оқушыны өзгермелі ортада бейімделгіш, шешім қабылдағыш және жауапкершілігі жоғары тұлға етіп тәрбиелеуге мүмкіндік береді. Осылайша, ұлттық тәрбие мен икемді дағдылардың интеграциясы бәсекеге қабілетті ұрпақтың іргетасын қалайды [1, б. 13].

Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық мұрасы тек интеллектуалдық дамуды емес, ең алдымен, ар–ождан мен парасаттылықты бірінші орынға қойды. Ол үшін «өнерлі болу» – тек техникалық дағдыларды меңгеру емес, сол өнерді халықтың игілігіне жұмсай алатын ізгі ниетті қалыптастыру. Ыбырай Алтынсариннің әрбір шығармасы – оқушыны дұрыс таңдау жасауға жетелейтін моральдық бағдаршам. Бүгінгі таңда бұл бағдаршам «Цифрлық азаматтық» ұғымымен тығыз байланысты. «Асыл шөп» әңгімесіндегі қанағат пен адал еңбек құндылығы қазіргі жастарды интернет кеңістігіндегі жалған ақпараттан, кибербуллингтен сақтануға және виртуалды әлемде де адамгершілік принциптерін сақтауға үйретеді. Ыбырай Алтынсарин насихаттаған «ар–ождан тазалығы» бүгінгі таңда академиялық адалдық пен ақпараттық этиканың негізі болып табылады. Жасанды интеллект пен шексіз ақпарат ағыны заманында оқушыға тек технологияны қолдануды емес, оны игілікке пайдаланудың жауапкершілігін сіңіру – басты міндет. Ұлы ұстаздың «пайдалы адам» болу концепциясы қазіргі жастардың әлеуметтік желілердегі белсенділігімен де үндеседі. Виртуалды әлемде этикалық нормаларды сақтау, біреудің еңбегін құрметтеу (авторлық құқық) және желілік мәдениетті қалыптастыру – Алтынсариннің адалдық пен шыншылдық туралы өсиеттерінің заманауи көрінісі. Сонымен қатар, ағартушының «көп білуге ұмтылу, бірақ білгеніңе мақтанбау» туралы ұстанымы бүгінгі оқушыны цифрлық даңғойлық пен «лайк» қуу секілді психологиялық тәуелділіктен сақтандыратын рухани қалқан іспеттес. «Асыл шөп» әңгімесіндегі шүкіршілік пен сабыр сақтау қасиеті жастардың бойында психологиялық төзімділікті (resilience) қалыптастырып, оларды интернеттегі жылтырақ дүниелерге емес, шынайы білім мен нақты еңбекке бағыттайды. Осылайша, Ыбырай мұрасы оқушыны жаһандық желінің құрбаны емес, оның рухани бай, этикалық тұрғыдан жауапты қожайыны болуға тәрбиелейді. Бұл сабақтастық ұлттық тәрбие арқылы жаһандық цифрлық кеңістікте өз орнын таба білетін саналы ұрпақтың қалыптасуына жол ашады.

Алтынсарин педагогикасының тағы бір қыры – оқушының өз сезімдері мен іс-әрекеттеріне жауап беруі.

Ыбырай Алтынсариннің «Сараң бай мен жомарт жарлы» секілді хикаялары арқылы оқушы тек экономикалық айырмашылықтарды ғана емес, әлеуметтік әділеттілік пен мұқтаж жандарға көмектесудің терең маңыздылығын сезінеді. Бұл құндылықтар бүгінгі қоғамдағы еріктілер қозғалысы мен инклюзивті орта қалыптас-тырудың рухани негізі болып табылады. Сонымен қатар, ұлы ағартушы қиындыққа мойымай, білім мен адал еңбек арқылы мақсатқа жетуді насихаттап, төзімділік қасиетін алдыңғы орынға қойды. Мұндай ұстаным заманауи психологиядағы «өсу мен даму концепциясымен» тікелей үндеседі. Осы идеялардың нәтижесінде заманауи оқушы қателік жасаудан қорықпай, оны баға жетпес тәжірибе ретінде қабылдауды үйренеді және кез келген кедергіні дамудың жаңа сатысы деп таниды [2, б. 56].

Алтынсарин идеяларын заманауи мектептің құндылықтар жүйесіне интеграциялау үдерісінде сенсорлық және эмоционалды оқытудың маңызы зор. Ұлы ұстаздың әңгімелеріндегі табиғат көріністері мен кейіпкерлер бейнесін виртуалды шындық технологиялары немесе креативті шығармашылық жобалар арқылы сезіну оқушының экологиялық санасын жаңа деңгейге көтереді. Бұл бағытта сабақ барысында Алтынсарин шығармаларындағы жағдаяттарды қазіргі заманға бейімдеп, этикалық кейстер ретінде талдау жасаудың тиімділігі жоғары. «Егер мен оның орнында болсам...» деген форматтағы пікірталастар оқушының дербес шешім қабылдау дағдысын шыңдап қана қоймай, оның азаматтық ұстанымын айқындай түседі. Сонымен қатар, бұл интеграция оқушының теориялық білімін әлеуметтік тәжірибемен ұштастыруға мүмкіндік береді. Мәселен, Алтынсарин насихаттаған еңбекқорлық пен мейірімділік қағидаларын мектептегі волонтерлік клубтардың жұмысына немесе «Жасыл мектеп» сынды экологиялық бастамаларға негіз етуге болады. Осылайша, классикалық мұра цифрлық дәуірдің озық құралдарымен бірігіп, оқушының бойында тек білімді ғана емес, сонымен бірге қоршаған ортаға және қоғамға деген терең жауапкершілік сезімін ұялатады. Бұл тәсіл білім беру үдерісін құрғақ фактілерден арылтып, оны тірі, мағыналы және өмірлік маңызы бар құндылықтар жиынтығына айналдырады [3, б. 43].

Түйіндей келгенде, Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық идеялары – бұл өткен заманның еншісінде қалған тарихи жәдігер емес, бүгінгі заманауи білім беру мазмұнын байытатын тірі рухани қайнар көз. Ұлы ұстаздың еңбектеріндегі адамгершілік, еңбекқорлық және білімге құштарлық қағидалары қазіргі ХХІ ғасыр дағдыларымен, функционалдық сауаттылықпен және цифрлық этикамен толық үндеседі [4, б. 16].

Ыбырайдың гуманистік педагогикасын басшылыққа алу – еліміздің білім беру жүйесіндегі құндылықтарға негізделген тәрбие үдерісін сапалы жаңа деңгейге көтерудің басты кепілі. «Жақсылық көрсем өзімнен, жамандық көрсем өзімнен» деген жауапкершілік сезімі – бүгінгі мектеп бітіруші түлектің басты тұлғалық капиталы және болашаққа бастар бағдары болуы тиіс. Бұл ұстаным жас буынды сыртқы факторларға иек артпай, өз тағдырын өз қолымен қашап, ішкі рухани қуаты мен біліміне сенетін ерік-жігері мықты азамат етіп қалыптастырады. Ыбырайдың «ізгілік» пен «пайдалы іс» туралы ілімі қазіргі жаһандық сын-қатерлер кезеңінде ұлттық болмысты сақтап қалудың басты қалқанына айналуда.

Ағартушының адамгершілік мұраты мен прагматикалық көзқарастарының синтезі бүгінгі заман талабына сай келетін «кемел адам» бейнесінің іргетасы болып табылады. Оның еңбектеріндегі «өнер-білім бар жұрттар» деген арман-тілегі бүгінгі цифрлық өркениетпен, креативті экономикамен астасып, жаңа сипатқа ие болды. Қорыта айтқанда, Алтынсариннің педагогикалық жолы – бұл жай ғана тарихи мұра емес, бұл – білім мен тәрбиенің тұтастығын сақтай отырып, ұлттық мүддені әлемдік деңгейде паш ететін стратегиялық бағыт. Сондықтан ұлы ұстаздың қағидаларын заманауи оқыту технологияларымен ұштастыру арқылы біз тек сауатты маман ғана емес, ең алдымен, парасаты биік, отаншыл және бәсекеге қабілетті тұлға қалыптастыра аламыз.

Әдебиеттер тізімі:

1. Алтынсарин, Ы. Таңдамалы шығармалары. – Алматы: Ғылым, 1994. – 288 б.
2. Ламашев, Ә. Ыбырай Алтынсарин: Тұлғалық және тағылымдық қырлары. – Алматы: Ана тілі, 2011. – 216 б.
3. Қожахметова, К. Ж. Қазақ этнопедагогикасы: методологиясы, теориясы, практикасы. – Алматы: Ғылым, 1998. – 315 б.

4. Әбенбаев, С. Ш. Тәрбие теориясы мен әдістемесі: Оқу құралы. – Алматы: Дарын, 2004. – 352 б.

УДК 372.8

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ МОЛОДЕЖИ

Калиниченко Оксана Викторовна,
магистр психологии, старший преподаватель
кафедры педагогики, психологии и специального образования
педагогического института имени У.Султангазина
НАО «Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы»,
г.Костанай, Казахстан

Назмутдинов Ризабек Агзамович,
кандидат психологических наук, профессор
кафедры педагогики, психологии и специального образования
педагогического института имени У. Султангазина
НАО «Костанайский региональный университет имени Ахмет Байтұрсынұлы»,
г.Костанай, Казахстан

Аннотация

В данной статье рассматриваются критерии проявления, виды и функции гражданской идентичности личности. Представлена значимость проблемы формирования гражданской идентичности молодежи. Обосновывается необходимость и важность развития гражданской идентичности в современном мире.

Ключевые слова: идентичность, гражданская идентичность, рефлексия, внутренняя позиция личности, механизм идентификации.

Аңдатпа

Бұл мақалада жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігінің көріну критерийлері, түрлері мен функциялары қарастырылады. Жастардың азаматтық бірегейлігін қалыптастыру проблема-сының маңыздылығы көрсетілген. Қазіргі әлемде азаматтық бірегейлікті дамытудың қажеттілігі мен маңыздылығы негізделеді.

Түйінді сөздер: сәйкестілік, азаматтық сәйкестілік, рефлексия, жеке тұлғаның ішкі ұстанымы, сәйкестендіру механизмі.

Abstract

This article discusses the criteria, types, and functions of an individual's civic identity. It highlights the significance of the issue of forming civic identity among young people. The article also emphasizes the need and importance of developing civic identity in today's world.

Key words: identity, civic identity, reflection, internal personality position, identification mechanism.

В современном мире проблема идентичности приобретает особую значимость, поскольку глобализация и миграционные процессы приводят к смешению культур и усложнению самоопределения индивидов. Каждый человек стремится идентифицировать себя с какой-либо социальной группой. Особенно явно это стремление проявляется в подростковом и юношеском возрасте. Актуальной задачей системы образования является формирование гражданской идентичности молодёжи.

АЗАМАТТЫҚ БІРЕГЕЙЛІКТІ ЖӘНЕ ЖЕКЕ ТҰЛҒАНЫҢ ПАТРИОТТЫҚ ҚҰНДЫЛЫҚТАРЫН ҚАЛЫПТАСТЫРУ: МӘСЕЛЕЛЕРІ ЖӘНЕ ТӘЖІРИБЕ

МАЗМҰНЫ / СОДЕРЖАНИЕ

4 СЕКЦИЯ

ФОРМИРОВАНИЕ ГРАЖДАНСКОЙ ИДЕНТИЧНОСТИ И ПАТРИОТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ ЛИЧНОСТИ: ПРОБЛЕМЫ И ОПЫТ

Абиева Айнура Сералеевна, Смаглий Татьяна Ивановна	<i>Внутренние ресурсы личности как фактор психологической безопасности старшеклассников</i>	2124
Азаров Данил Станиславович, Демисенова Шнар Сапаровна	<i>Проблема эмоционального выгорания у будущих педагогов и пути ее решения в образовательной среде вуза</i>	2128
Айтпаева Алия Богдановна, Тогусаева Ажаргуль Казийкановна	<i>Қазіргі мектептегі азаматтық–патриоттық тәрбиенің маңызы</i>	2133
Аманкелді Аяжан, Султанбекова Жадыра Хамитбековна	<i>Дүниетану пәні арқылы бастауыш сынып оқушыларының патриоттық құндылықтарын қалыптастырудың жолдары</i>	2137
Аманова Жаңыл Жарылкагановна	<i>Абай мұрасы – жастар тәрбиесінің рухани негізі</i>	2141
Арыстан Нұралы Нұрланұлы, Калиева Жанар Шалахановна	<i>Мектеп оқушыларында азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудағы ұлттық сананың рөлі</i>	2144
Асанова Карлыгаш Илиукеновна, Сарина Арайлым Амантаевна	<i>Патриотты қалай тәрбиелейміз: мұғалімдерге 10 кеңес</i>	2149
Ахметбекова Зауре Далихатовна	<i>Развитие толерантности в рамках программы «Адал азамат» как основа гражданской идентичности</i>	2153
Байкужаев Рискелды Дулатович, Семашко Анна Александровна	<i>Инновационные подходы к формированию патриотизма и гражданской ответственности у школьников в условиях цифровой трансформации образования</i>	2157

Бакен Инабат Есенқызы, Усакбаева Гульжанат Сапаровна	<i>Жобалау қызметі арқылы білім алушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастыру тәжірибесі</i>	2160
Балжанова Айгуль Магжановна	<i>Ценностные ориентиры патриотического воспитания личности</i>	2163
Батыр АйымСайлақызы, Байжанова Сауле Аскарбековна	<i>Лэпбук как средство ознакомления с родным краем детей 4–5 лет</i>	2167
Безаубекова Алмагул Даненовна, Дускеева Камилла Бергентаевна	<i>Ыбырай Алтынсарин шығармаларын оқытуда адамгершілікке тәрбиелеу</i>	2171
Бектурганова Римма Чингизовна	<i>Мотивациякисследовательскойииннов ационной деятельности как фактор профессионального становления будущего педагога</i>	2177
Гербут Елена Анатольевна	<i>Роль искусственного интеллекта в формировании гражданской идентичности и сохранении национальных культур</i>	2188
Дерендяева Мария Витальевна, Естигнеева Дарья Николаевна	<i>Игра как инструмент воспитания гражданских качеств: сюжетно– ролевые и настольные игры о Родине</i>	2192
Дуйсбаева Гулдерай Серикқызы	<i>Трансформация нравственно– культурных ценностей в условиях глобализации: казахстанский контекст</i>	2195
Еслямгалиева Зоя Сейсембаевна	<i>Психолого–педагогические аспекты формирования гражданственности и патриотизма на разных возрастных этапах обучения: из опыта работы</i>	2200
Жармаганбетова Жаңагүл Рахымжанқызы	<i>Музыкалық тәрбие беруде домбыра аспабының маңызы</i>	2206
Зулпқарова Турсынай Нурболатовна	<i>Әлем тарихындағы саяси және рухани көшбасшылық: билік, заң және қоғам дамуы</i>	2211
Изтелеуова Айгерим Кажмукановна	<i>Білім беру жүйесінде ұлттық құндылықтарды қалыптастырудың маңызы</i>	2217

Казиева Айгуль Айткожиновна	<i>Қазіргі мектептегі азаматтық тәрбие жүйесіндегі қазақ ағартушылары мұрасының маңызы</i>	2221
Кайырбекова Меруерт Кадырхановна	<i>Ыбырай Алтынсариннің педагогикалық идеялары контекстіндегі заманауи оқушының құндылықтар жүйесін қалыптастыру</i>	2224
Калиниченко Оксана Викторовна, Назмутдинов Ризабек Агзамович	<i>Формирование гражданской идентичности молодежи</i>	2228
Касенова Нормуль Шакировна, Серикбаева Роза Назымовна	<i>Бастауыш сынып оқушыларында патриоттық тәрбиені сыныптан тыс жұмыстар арқылы қалыптастыру</i>	2232
Кишкимбаева Замира Болатбековна, Шалгимбекова Кенжегуль Сапышевна	<i>Психолого–педагогические условия формирования ответственного поведения подростков в школьной воспитательной среде</i>	2238
Ковальчук Инесса Николаевна, Иваненко Лариса Анатольевна	<i>Системный подход к профессиональному воспитанию будущего учителя</i>	2244
Кривчикова Анастасия Владиславовна, Дорош Наталья Леонардовна	<i>Роль воспитательной работы в формировании творческой молодежи на факультете искусств и дизайна</i>	2249
Кусаинова Тамаша Бахитжановна, Абилова Кенжегуль Укаповна	<i>Қазақ тілі сабақтары арқылы оқушылардың азаматтық бірегейлігін қалыптастырудың педагогикалық мүмкіндіктері</i>	2252
Лихорад Оксана Ивановна	<i>Развитие патриотической культуры у студентов педагогических специальностей: трудности и пути решения</i>	2258
Маркина Зейнеп Бакитжановна	<i>«Туған жер–алтын бесігім» бағдарламасының шәкірт бойына құндылықтарды қалыптастырудағы рөлі</i>	2262
Нуржанова Жанат Турсынбаевна, Якупова Нургул Адильхановна	<i>Білім берудегі тәрбие мен оқытудың негіздерінде жеке тұлғаның патриоттық құндылықтарын қалыптастыру</i>	2267

Нуркина Тамара Чайзатовна	<i>Творчество Ибрая Алтынсарина как воплощение идей народной педагогики в воспитании патриотизма и гражданской идентичности в системе начального образования</i>	2270
Орақова Амангүл Шахарбековна, Батталова Бегімай Бекмұратқызы	<i>Көркем еңбек пәнінің ұлттық мәдени мұрамен байланысы: тәрбиелік әлеуеті мен құндылықтық бағыттары</i>	2275
Прасолова Ольга Евгеньевна	<i>Чтение на каникулах как эффективное средство формирования гражданской идентичности младших школьников</i>	2280
Рахимжанова Рыскул Дуанбековна	<i>Цифрлық білім ресурстарын қолдану арқылы өзге тілді оқушыларды патриоттық құндылықтарға баулу</i>	2284
Сайлаухан Абылай Беркінұлы, Мамбетов Жолдасбек Ормаханұлы	<i>Бақсылық дәстүр және оның қазақ әдебиетінде бейнеленуі</i>	2289
Сафарян Лариса Викторовна, Черноус Ольга Анатольевна	<i>Формирование основ гражданской идентичности и патриотических ценностей у детей 3–х в условиях дошкольной организации на основе программы «Адал азамат»</i>	2295
Серікбай Оспанов, Мырзағалиева Күлзада Мешитбаевна	<i>Ыбырай Алтынсарин еңбектерінің замандастарына, кейінгі ұрпаққа әсері</i>	2298
Серикова Айнагуль Аргынтаевна, Сагиева Аружан Мейрамбекқызы	<i>Генеративті жасанды интеллект арқылы математика сабағында ұлттық мазмұнды модельдеу</i>	2303
Сигида Дарья Андреевна	<i>Ценности, мотивы и ориентации личности в системе управления</i>	2308
Смоляная Марина Николаевна	<i>Формирование модели «Адал азамат» в современной школе</i>	2311
Solomakha Anastasia Dmitrievna	<i>Methodology for forming digital civil literacy among teenagers</i>	2318
Султанова Айкерим Малшыбаевна	<i>Азаматтық бірегейлік пен патриоттық құндылықтарды қалыптастырудың педагогикалық мәселелері</i>	2321

Сүлеймен Диас Мәлікұлы, Смаглий Татьяна Ивановна	<i>Проблема социального самочувствия в психолого–педагогической литературе</i>	2325
Темірбаева Гүлсім Сәруарқызы	<i>Қазақстан тарихы сабағында азаматтық бірегейлікті дамыту жолдары</i>	2330
Толегенова Шолпан Толегеновна	<i>Роль организаций образования в формировании активной гражданской позиции и патриотизма</i>	2335
Туболец Светлана Григорьевна, Щепеткова Наталья Владимировна	<i>Формирование национальных ценностей в образовательном процессе начальной школы</i>	2338
Умарова Бибигуль Ахметкалиевна, Хасенова Мадина Маратовна	<i>Жаһандану жағдайында жеке тұлғаның азаматтық бірегейлігін қалыптастыру мәселелері (бастауыш мектептегі білім беру мысалында)</i>	2343
Успанова Жұлдыз Айтжановна	<i>Азаматтық бірегейлік – болашақ қоғамның тірегі</i>	2347
Утесова Гүлжан Көшербайқызы, Романкулова Айгул Оразаухановна	<i>Азаматтық бірегейлік пен отансүйгіштік: жастар тәрбиесіндегі өзекті мәселелер</i>	2350
Шакина Инна Михайловна	<i>Роль уроков литературы в формировании гражданской идентичности и патриотических ценностях школьников</i>	2354
Шалгимбеков Айбек Батырханович, Ковальчук Наталья Васильевна	<i>Интеграция ценностей «Адал азамат» в содержание уроков истории</i>	2359
<i>Резолюциясы / Резолюция.....</i>		2363
<i>Содержание пленарных докладов / Пленарлық баяндамалар мазмұны.....</i>		2371
<i>Содержание 1 секции / 1 секция мазмұны</i>		2372
<i>Содержание 2 секции / 2 секция мазмұны</i>		2394
<i>Содержание 3 секции / 3 секция мазмұны</i>		2400
<i>Содержание 4 секции / 4 секция мазмұны</i>		2413

**«БІЛІМ БЕРУ ТӘЖІРИБЕСІНДЕГІ ТЕХНОЛОГИЯЛАР МЕН ИННОВАЦИЯЛАР:
ЖАҢА ҚИЫНДЫҚТАР МЕН ТИІМДІ ШЕШІМДЕР» атты
АЛТЫНСАРИН ОҚУЛАРЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ–ТӘЖІРИБЕЛІК КОНФЕРЕНЦИЯ МАТЕРИАЛДАРЫ
МАТЕРИАЛЫ МЕЖДУНАРОДНОЙ НАУЧНО-ПРАКТИЧЕСКОЙ КОНФЕРЕНЦИИ
АЛТЫНСАРИНСКИЕ ЧТЕНИЯ
«ТЕХНОЛОГИИ И ИННОВАЦИИ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ПРАКТИКЕ:
НОВЫЕ ВЫЗОВЫ И ЭФФЕКТИВНЫЕ РЕШЕНИЯ»**

Материалдар жинағын
Ахмет Байтұрсынұлы атындағы Қостанай
өңірлік университеті
Ө.Сұлтанғазин атындағы педагогикалық
институтының
педагогика, психология және арнайы білім
беру кафедрасында теріліп, беттелді

Компьютерлік беттеу:
Жетписбаева А.А.

Мекен-жай:
110000, Қостанай қ., Байтұрсынов көш. 47
(Пединститут ғимараты, Тәуелсіздік к-сі
118, 626 каб.)
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (ішкі 120).

Пішімі 60*84/18.
Көлемі 151 б.т.
Электронды нұсқасы университеттің
ksu.edu.kz сайтында орналастырылған
сәуір, 2026 жыл

Сборник материалов набран и сверстан
кафедрой педагогики, психологии и
специального образования
педагогического института
им. У.Султангазина
Костанайского регионального
университета им. Ахмет Байтұрсынұлы

Компьютерная верстка:
Жетписбаева А.А.

Адрес:
110000, г. Костанай, ул. Байтұрсынова 47
(корпус Пединститута, ул.Тәуелсіздік
118, каб. 626).
Тел.: 8 (7142) 54-58-74 (вн.120)

Формат 60*84/18.
Объем 151 п.л.
Электронный вариант размещен на сайте
университета ksu.edu.kz
апрель 2026 год

